

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztőségi szállás
külső szénutca Sikóház, 36. számánál.

Előfizetheti Kolozsvárt Stein János úr középvezetési könyvkereskedésében, valamint a
szerkesztőségénél; vidékről minden postahivatalnál. Előfizetési díj félévre 6 pf. évnegyedre 3 pf.

Hirdetések 10 p. kr. beiktatási bélyeg díj,
s minden négyhasábos egy sor után 4 p. kr.-nak Stein kö-
zépvezetési kereskedésébe beküldése mellett kiadatnak.

TUDOMÁNYOS MŰVELŐDÉSÜNK NEMZETI IRÁNYA.

I.

Közelebbről egy szellemdús társaságban valánk. — Muzeum-egyletünk, s ebből folyólag összes tudományos művelődésünk tette a társalgás tárgyát. Az eszmecsere csakhamar itt is nemzeti igényeinkre vezetett; s ki csodálhatná, hogy a jelen korszakban, midőn a Sunndtól a Pruthig a nemzeti igények, mint a bölcsesség hajdankori istennője, legtöbbször fordul Mekkájára felé. — Mi nekünk feltűnt, nem társalgásunk nemzeti irányja volt; minket nem keletkezett inkább az lepelt meg, hogy a kedvencz themánál se hiányzott az ellentét, mi a társalgás érdekét, csak nevelé. — Midőn többen tudományos művelődésünkkel hálózott nemzeti irányt követelének, „a tudományunk nincs nemzetiisége,” mondá egy tudós polgártársunk; erősíté egy lelkes hazánkfi, kinél rajongásig menő honfi-érzelmeknek nem egyszer valánk tanúja. — Mi a vitában inkább figyelőleg viselők magunkat, s talán ép azért vala kedvünk arra ismét meg ismét visszapiantani. — Szerünkbe ülvé, messze a társaságtól s a várostól, melyben azt élvezők, újból meg újból kérdők magunktól, vajjon a tudományunk igazán nincs-e nemzetiisége?

Az eszmék legtöbbszörre az optica megfordított törvényét követik. — Mig a tárgyak közeledtünkkel nevednek, a nagyszerű, a meglepő eszmék rendesen korlátozottabbakká válnak, úgy, a mint közelebből vizsgáljuk azokat; — ezt tapasztalók vizsgálódásunk jelen tárgyával is. — Igen, a tudományunk nincs nemzetiisége, ha eszményi elvontságában tekintjük; de, valamint sok más legmagasabb fogalom, úgy a tudomány is nemzetié válik s azzá kell hogy legyen, úgy a mint az emberrel kapcsolatban veszszük. — Így például, lehet-e valami magasabb, s a föld poránál és az embernél felsőbb, mint a hit, mint a vallás? s nemde mégis a föld viszonyaihoz, annak göröngyeihez kell simulnia, s emberivé válnia, hogy a hold alatt magas hivatásának megfelelhessen, s az egy-

akol s egy pásztor feletti ábrándok teljesebbé nemde a vallásos érzelmek legfeljettebbé ellapulására vezetne, ha a kelet eleven képzelődési lakója, az egyszerű quaecker, a hidegvérű scandinav, a hő olaszhoz volna kénytelen alkalmazkodni?

Volt idő, midőn a tudományunk nem volt nemzetiisége; midőn az Afrika északi partján vagy a Rajna külsőfőjénél megszólalt tudomány egyiránt szólott a műveltebb világ minden országaira. — De a tudomány e világpolgársága egyszersmind az ismeret és szellemi élet kiváltságának és felületeségének korszaka volt.

Századok kívántattak, míg a tudomány a cosmopolitismus e bilincseiből (mily ellentéte az eszméknek mégis mennyire igaz!) kiszabadulhatta. — A szabadulás e mozzanatát a történelem csak rendes betűkkel szokta említeni, pedig méltó volna, hogy a puszkapor feltalálása, Amerika felfedezése, s az irányadó más világesemények bármelyikéhez soroztatnák. E világfontosságú változás akkor ment végbe, midőn a tudomány kibontakozva a latin nyelv világpolgárságából a Themse partjai mellett angollá, a Rajna balpartján frankká, a jobbon németté, s úgy számtalan más helyeken is azzá lett, a mivé lennie kellett, a végre, hogy egy kiváltságolt osztály birtokába a nép tulajdonává váljék; hogy kisebb körökre oszolva mégis sokkal többekre, sokkal mélyebben; hogy néhány tudós helyett az emberi nemre, annak szívére, velejére hasson. — A hódítások e legnemesbiké befejezve még koránt sincs, s még naponként folytatja diadalát. — De higgyék el, az emberi ész minden egyes győzelmei: a gőz, a vasút, a delez stb. ama győzelmesnek, a nemzetiessé vált tudományunk zsoldjában működnek, hogy egyesített erővel az emberi nemet legfőbb, legmagasabbosb céljára: a szellemi, az erkölcsi fejlődésre vezessék. — E cél megközelítése csak úgy lehetséges, ha nemcsak a szépirodalom, hanem az összes tudományos fejlődés nemzetié válik; hogy ne csupán a költészet és ékesszólás, hanem a bölcsészet, a hon- és világisme, a természettan, a szám- és vegytan stb. egyszóval, az emberi ész és szorgalom minden szellemkincsei ne csak a gazdag, hanem a szegény, ne csak a tudós, hanem a kevesebb műveltségű iparos és földmi-

velő, egyszóval, a hon minden polgárai előtt tárva legyenek.

Valamint a hit és vallás örök igazságai eleitől fogva különböző alakokat öltöttek, az idő, az égalj, az emberfaj, egyszóval az emberiség különböző földviszonyai szerint, úgy a tudomány alkalmazására is a fennebbi okoknak, legkülönösen pedig a nyelvnek, s valamely nép fejlődési fokozatának elhatározó befolyása van. — Vajjon, például az angol nemzetnek nyelvéből, valamint egyetemes honi irodalmából nem ismerne-e reá az alapos buvárkodó nemcsak a műveltség azon fokozatára, mely amaz irodalom hordozója, hanem egyszersmind a szigeti, a tengerész nemzetre?

Ezen irodalomnak a nyelv, kétségen kívül, nem köntöse, még bőre sem, de legalább is izmainak tetemes része s vérforrásának életműszere, s vajjon, ha ez irodalom, mind e mellett nyelvtől külön tekintjük, még akkor is, illenék-e ez, nem csak a sokkal műveltebb oroszlá, de az angol nemzettel a fejlettség csaknem egyenlő fokán álló frank vagy német nemzet irodalmára? és végül vajjon Angolhon nagysága, csupán szigeti helyzetén, népe vallásos higgadt érzületén, győzhetlen hajóhadán s több efelén, vagy egyszersmind azon is alapul, hogy tudományos művelődését nemzeti igényeivel és sajátjaival teljes összhangzásban fejtette ki?

Szamos-környéki levelek.

IV. Közelebből a környék anyavárosába Dézsre rándulék. A forradalom előtti években minden szépnek, minden nemesnek fészke volt e város. Belsőszobok itt tartá közgyűléseit, s a megye tekintélyesebb nemessége ide tette át lakását. Egy indítványzó kellett s a díszes casino-épület s a nem kevésbé díszes kisdóvoda a közlekedésből mintegy varázsütésre felépültek. Nem volt közhasznú cél, mely itt fogékony szívekre s pártolókra ne talált volna. Azonban a forradalom után minden alszik és sorvad. Mintha a népből minden lélek kivészett volna. Az iskola, honnan deákra mentek az ifjak, hátom classisra olvadt s csak elemi tanok adatnak elő; az egyház földi a Szamos által mosatnak,

BÁLINTI.

Történeti beszély,

Halmagyi Sándortól.

(Folytatás.)

— Ej mit! csak nem akarod elhitetni velem, hogy valóban az ördög tündércsüze leánya ő, a ki egy tekintetével sujt porba, a mint mondád az imént áradozva. Én a Kárpátok alatt születtem, nem a Rajna partjain! mondá az ezeres kapitány kissé hetvenkedő hangon.

A hosszú német meghuzogatta vállait, mintha azt akarta volna megértetni, hogy ő jobban ismeri a veszélyt, s nem lesz oka, ha más megvetve azt, majd megbánja elbizakodását. Aztán felkötötték kardjukat, fejükbe nyomták nehéz sisakjukat, s a csillogos ég alá kiléptek, hol egy percze hallgatóni, egymás mellett némán állottak.

Ép ekkor a lágy, panaszos dal egy szeszélyes fordulattal a zúgolódó szenvedély és kitörő harag bosszurariasztó, féktelen jell mért ölté magára. Azzal egyszerre vége volt az utolsó hang, úgy tetszett, mintha erőszakos megszakással fojtódott volna el, s a csendben, mely utána következett volt, valami idegenszerű, vészjósló. Maga az ezeres kapitány is érezte ezt, s meg mert volna esküdni, hogy e nő a foglyoknak énekel, kik elég számmal voltak a tábor közepén, hogy egy véletlen perczen lázadást merjenek kísérteni, a mi ugyan nagy botorság lett volna egy pár száz embertől, kiket kemény harcziak ezrei vettek körül; de az olasz jellemet akkor is olyannak ismerték mint ma, inkább könnyelműen vakmerőnek, mint nyugodtan bátornak.

Az ábrándozó Wolfhard pedig csak azt érezte, hogy szívét valami édes fojtogatás győtri, s pathetikus hangon sohajtá:

— Angyal, tündér, boszorka, syrén!...

— Jer, jer! sürgeté Bálint nyugtalan érzéssel. Azonnal legyünk ott. Én nem tudom miért, e nőt kezdem csakugyan ve-

szélyesnek tartani. Mig sátrához érünk, beszéld el, mit tudsz róla.

— Története egyszerű, — szólt a hosszú lovag, lassu léptekkel haladva társával a sátrak közt előre. A signora férje Endrével jött Olaszországba, itt ismerkedett meg vele, s úgy vette el feleségül. Mindketten az udvarnál szolgáltak; de az avversai bünterhes éj után Johanna minden magyart eltávolítván magától, ők is kegyvesztettek lettek. A férj nem sokára azután a fekete halál áldozata let, s a fiatal nő özvegyül maradt.

— Én teremlőm, mit hallok!? kiáltá fel Bálint, egyszerre megállapodva és az andalgó lovagot igen kellemetlenül riasztva fel heves mozdulata által, mely a toronragadásához hasonlított. Hová való e hölgy?... Szülei nem Cajazzoban laktak-e?

— Nem tudom, pajtás; de mi lelt, hogy úgy cibálód karomat?

— A signora neve Norina, — úgy-e, hogy Norina!?

— Való hogy az. Honnan tudod? Kérdé Wolfhard megütődve.

— Ez ő, ez ő! lármázott az ezeres kapitány föllekesülve.

— De ki... hát csakugyan ismered őt?

— Igen, én jól ismerem most a dalt, s az ajkakat, melyekről az fölszállt.

— Te magadon kívül vagy, barátom, — mondá a német lovag idegenkedve.

— Ő Aversába szorult volt férjével, honnan Cajazzoban akartak vonulni az asszony szülőhöz — folytá Bálint nem sokat hallgatva a másikra. Sok, sok kellemes órát töltöttek én házuknál. Oh ez egy kellemes... ismerem őt... imádom őt!...

— Donnerwetter!... úgy hát én most a farkast vezetem az alkoba. Szent Philemonra! ezt nem szeretem. Úgy tetszik, hogy ostoba vagyok.

— Tehát a férj meghalt!... szegény barátom! nyugodjanak poraid békében az idegen haza hantjai alatt!

Olyan jól meghalt, mint akárh, ha a fekete járvány körmei közé kerül. De mondom neked, ha a signorát te is imárod...

— Ki az, ki ne imádná őt? De mond csak, hogyan került fogságunkba? kérdé az ezeres kapitány maradozó barátjától.

— Mondtam már, hogy ő csak az én foglyom, — viszonzá ez indulatosan. Az imént sem akartál osztolni fölötte, s gunyosan nevezted egy olasz nőnek, a ki semmivel se jobb a többinél,

— Ej, ne beszélj félre. Mondd, hogyan esett foglyul! — szólt Bálint kissé ingerült, s majdnem parancsoló hangon, mely sérteni látszott a lovagot.

— Jól van, elmondom! — felelé ez büszkén; — elmondom, de csak azért, hogy lásd, miként ő nem olyan fogoly, mint a többi. Tehát halld!... Nehány nappal ezelőtt az özvegy bizonyos kereskedőkkel utra indult Aversából. Én nem tudom, Cajazzoba vagy egyebüvé akartak-e menni. Elég az, hogy Caserta Vecchiához érkezvén, kilencz elmaradt, vagy inkább portyázás közben eltévedt németekkel találkozott. Az olasz helység közelebbé felbátorította az utasokat; ők b zony elkezdék ékelni az ismert gúnydalt, sőt fenyegetőztek is. Összeesapás lett a vége, az olaszok megfutamodtak, trabantjaim utánok és a signorát két kereskedővel elfogván, elhozták magokkal. Itt van, most a signora foglyom, s ugyan szépen kérj, ha látni akarod őt, mert szent Philemonra esküszöm!...

— Megállj! — kiáltá Bálint feltartóztatva barátját; — ne egyebre esküdjél, hanem arra, hogy féltékeny vagy de... becsületes. Ismét látom benned a rajnai süheder kiskorúságát, s inkább ohajtalak nevelésesnek, mintsem becsületesemre méltó-lannak hinni.

Wolfhard lefegyverezni érzé magát. Inkább szeretete volna, hogy amaz kevesebbre becsülve őt, kiméltelen, sőt megalázó itélettel daczra jogosította volna fel, mintsem ily nemes véleményynagylelkűségét hívja fel, maga előtt pirítsa meg. Egyön-géd kényszerítés majdnem elkeseredetté tette a valóban féltékeny lovagot, de inkább akart bármí áldozatot tenni, mintsem nevelés-es színben tünjék fel.

— Azonnal bevezetek a signorához! — mondá büszkén és boszusan. — Be én, bevezetek, szent Philemonra! bevezetek hozzá. Várj csak, — ez itt sátra, jer!... de nem! megállj... előbb megkérdelem... igen, ez úgy illik. Megállj hát, ha mondom! — szólt az elfojtott indulat hangján, s karon ragadva Ujlakit, ki — a leghatalmasabb védszentre! te úgy rohansz, mint oroszlány a kész prédára.

Aztán szerény lopózkodással a legközelebbi sátorhoz men-vén, megcsendítette nagy, egyenes pallosát és gyöngéd, fur-csa hangon mondá:

— Szép signora, Italia bájoló virága, bocsáss meg, hogy háborítalak... Ha nem csukta még leangyalipilláidat az édes álom...

*) Lásd Kolozsvári Közlöny 78-dik számát.

szaggattatnak; az egyház jövedelmező malma elpusztult; a templom körül levő boltok és mézsárszékek, melyekből 400 fr. jövedelmet húzott az egyház, felsőbb parancsra szabványosítottak le. Az egyház jövedelme százakig csökkent. Ha mind így hanyatlunk, pusztulásra fogunk jutni. Fel kell adnunk vallásos és nemzeti létünket.

De lehet ám a dolgon segíteni, csak akarjunk. Az Istentől adott eszt ne használjuk kisserű cselszövényekre, de fogjunk kezét a közjóra. A lerombolt épületek helyén egy szép és alkalmas helyiséget nyertünk, éppen a piac táján. Ide egy hosszú sor emeletes épületet vonhatunk, melynek alsó szobái lakházak lehetnek. De miből építsünk! A miből a casinót és kisdóvódát! Most nyomoruságos idők vannak a régihez képest. Igaz; de másutt is a hazában nem ugyanazon állapot van-e? és mégis nézzük, mit tett Udvarhely, mit Háromszék? Mit tesznek Magyarországon az iskolák és egyházak felvirágoztatására, melyek egyetlen zálogai nemzeti életünknek? A dézsi polgár se papjának, se iskolatanítóinak semmit se fizet. A buzgó és előrelátó ösök úgy intézkedtek, hogy a nép semmivel megterhelve ne legyen, áldoztak a jövődóért. Most nekünk is fel kell ölelnünk a tervezett épületet, melynek jövedelméből s majd ha a casino épület is néhány év múlva az egyház birtokába kerül, derekas iskolát rendezhetünk algyemnasiumot, vagy—mimég szélszerűbb—egy derék alreál tanodát. Az egyház 5 százalékra kiadott tőkéi is bátran bérházat tarthatnak az építményekbe, mert itt gyümölcsözőbb fognak kamatozni s kevesebb veszélynek vannak kitéve. Azonban, ha azok, kik a dolgok élén állnak, azzal kívánnak népszerűséget keresni: hogy a népet a vallásos áldozatoktól lehangeljék, sa „nem fizetünk“ kapós ígét terjesztik, ekkor oda munkálnak: hogy meghaljon vallásos és nemzeti életünk, mint meghalt már környékünkben valami 30 magyar egyház. S a templomokból korcsomák épültek s országutak kövezettek. Dézs a a magyarságnak egyetlen tüzhelye a környékben. Vétkes hidegséggel ne engedjük, hogy ez utolsó láng is kialudgyék. Oleljünk fel minden kedvező alkalmat fajunk és hitünk megtartása végett. Ez a nép most is lelkesedéssel fogad minden szent eszmét, s kész az áldozatra. Csak ne öntsünk hidegvizet buzgalmára.

ZÖMLÉN.

Erdélyi nyugoti havasokról. Az erdélyi nyugoti havasok lakosainál maig is láthatni az igazi nomád életet. Gazdászatauk barom, sok juh, kevés sertés és méh-tenyésztésből áll. Szarvasmarháik igen elsatnyult aprók; de jármás ökreik nagyon erősek. Lovaik hasonlóak aprók és kurták, de erőshatnak, és a félelmes havasi lépcsőkön biztosjáratauk. Egy lovon 1½ s több napi földre is 6 véka gabnát vihetni el. Juhai szépek és mind fehérek, bizonyosan a fehér-czondra, harisnya és sipka ősi viselet kedvéért. A fényűzésnek még legkisebb neme sem hatott be a nép közé s éppen ezért lehet köztük sok pénzes gazdára akadni. Élelmök a tehetősbeknél tavaszbuza-kenyér, tej, sajt és turó, kevés marha, de annál több bárányhus. Italuk a drága, mindenütt található forrás-vízén kívül, bor, de nagyobb mértékben az az átkozott mámor-szellem, a

— fogolynak, uram, nincsenek álmai, — felelé a sátor mélyéből egy szép csengésű, de szemrehányó hang.

Bálint nem állhatta ez érzélgős jelenetet, mely hosszadalmas ömlengetéssel fenyegetett; aztán a hölgyreáramlása hangjáról, elragadtatásában kissé nyersen lépett közbe, s a legelőn kebb öröm hangján kiálta fel:

— Norina!... signora! egy régi jó ismerősöd ohajt látni! Ujlaki Nagy Bálint...

— Ah!... Bálint itt, Bálint itt! — kiálta fel a hölgy örömradiással.

(Folytatjuk.)

TERMÉSZETRAJZI CIKKEK.

Mutatvány Erdély t. r. ismertetésének bevezetéséből.

(Folytatás.)

Mindezekből világos, hogy a természeti törvényeket kivéve, semmi se állandó e földön, annál kevésbé maradandó egyes műzetes lények, melyek közül némelyek csaknem szemünk látára hálnak ki. Így tűnt el a föld színéről még történelmünk korában a roppant dinorins, a madarak amaz óriási gázlója, mely egyetlen lépésével három öliyi téren áthalolt. Így enyészett el az ezelőtti két századdal még tenyésző dudu-faj, így fognak nem-sokára kimúlni az újvilág elvándult paradics csőrűdei s a már-már haldokló didelphis és halmaturus, mely különöz legelső emlős alakok a mostan divatos Fauna jellegű oly annyira elűtnek — s így fog az ujszeeländi völgyületekben most még nyargaló kivi, e szárnnyal szárnyas, melynek párja nincs széles e világon; majd még hirtől is kiveszni. Az enyészést ez általános szabálya bizonyára magát az emberfajt se fog a megkímélni, s a föld jelenlegi büszke uralgóját, a majd bekövetkezendő dicsőbb fénykor ezen előképzőjét, sokkal tökélyesebb lényű utódok váltandják fel; — avagy nem figyelmeztetnek e erre bennünket már ma is a tündelők, a közelgő átalakulás ezen clairvoyant vándorai, kik érzékföltölti kórjokban csaknem kimagyarázhatlan jelenségek előidézői?

Végre, ha még egyszer visszatérünk felkarolt kímélődésünk sarkpontjára t. i. azon hőség-vesztésre, melyet föl-

szesz. Bárcsak a jó szellem is így terjedjen lenne mindenütt, mint e nép átka, a szesz! A férfiak izmos, szálás emberek, s majd mint ács és asztalos mesterek, építésre alkalmasok. Minden lomha kinézések daczára is serény és fáradhatatlan nép, s kivált a szélbeliek jó kaszások és aratók, a honnan a kis Aranyos-szék minden évben 800 — 1000 v. gabnával szokott nekik adózni a részben való aratásért: a mit pedig jobb lenne megtartani, pénzzel vagatván le buzájokat addig is, míg az aratógép honosulna.

Későbbi időkben szántásvetéssel is foglalkoznak, majd mindenkinek tagosított szántója és kaszálója levén tanyája körül. — S némely helyen igen szép tavaszbuzákat teremnek, mit a nyájjal való gyakori meghálatás okoz. Különbösen rossz váltó-ekéjükkel igen rosszul mivelik a földet. Mostanság máltét is kezdetek vetni, de a mi tökélyes érésre a rövid ősz miatt soha sem juthat. A zabvetésnek több láttatja volna. Volt idő, mikor a vöröspataki fiu azt kérdezte apjától: „hát apám micsoda fán terem az abúza?“. Ámde már most asztalokat is lehet látni, s remélhető, hogy az erdőség enyészével, és a szűkség kényszerénél fogva, a havasok is megismerendik a szántásvetés mesterességét. Gyümölcsös minden tanya és lak körül van, mi nagyon fanyarizá gyümölcsessel kedveskedik, de azért mind együl-egyig elfogy.

Kereskedelmi cikkek: tutaj, deszka, lécz, zsindely és faedény, ezen utóbbit lóháton szokták széthordani az országba, és aran gabonát és sőt szállítanak fel.

Szellemi tekintetben a havasi nép — kivéve a papokat, kik többnyire diák, magyar és német nyelven mind jól beszélnek; — az alsó fokot áll; de azért több becsülettel találkoznak köztük, mint Erdély bármely oláhainál, s mint kivált a mezőségiéknél. Igazságszeretők. Utónállás, rablás és gyilkosság nem igen hallhatók. Bátrak, s akárkivel nyílt arczsal beszélnek. A köztök járó idegen-nel barátságosan bánnak. Gyermekeiket csak a papok taníttatják, mint papokká leendőket; azért kevés az írástudó. Más miveletlen nép a havasokra tervezett utakat felre magyarázná. Ők pedig örvendő dolgoznak azokon és ezt mondják: „Ezekkel jó el hozzánk a világosság“, s igaz, mert utak adják a közlekedést, ez a világosságot. Csakhogy lenne mi hamarabb!

Marosmellék, máj. 11-kén. (Tutajozás, iskola-felügyelő sat.) A mult napokon esőzések miatt Marosunk anynyira megnőtt volt, hogy az egész völgyet elönté; vetések, rétek, egy tenger voltak; mondják, hogy arra le, M.-Vásárhelyen alól egész falvakat elöntött, marhát és mindent magával sodorva; csak egyedül a sós hajók el-súlyedését 100,000 pforint értékűnél többre teszik. Rége-nen felül mintegy 600 fertály tutajt mind elvitt; M.-Vásárhelyen pedig alól, a hány tutajt csak kapott, részint elvitte, részint öszvertörte.

Ez a tutajozás nekünk évenként szépecske öszveget hajt. — Tavaly 10,000 darab tutajnál több ment le Lippa felé. — Egy ilyen darab tutaj tavaly elkelt közép-áron 100 pforinton. — Az idén még eddig alig ment le 6000 darab, s a Bánátban a gabona olosósága miatt, egy tutaj alig kelt el 50 — 60 pengőn. — Ezen tutaj-kereskedést kisebb-nagyobb társulatok, egész helységek, tehetős magánosok űzik; s a leszállítás körüli fáradságért sok szegény ember keresi meg egész évi adóját s más sürgetős szükségéi fedezhetését egy pár hét alatt.

dünk naponként szenved,*) de sehonnán vissza nem nyer; akkor Oceánunk végműködésének titkait éppen úgy leleplezhetjük, mint annak eredetét kifejtettük volt.

A szüntelen apadó hőség csálhatatlanul földgömbünk most olvadó bensejének tökéletes megszilárdulását fogja végeredményezni, a nélkül, hogy annak külsejét dermedt jégheideg kéreg-gé idomítaná; mivel külreége már rég függetlenül válván a benső hőségtől, csak a sugárzó nap hatásainak van alávetve; tehát a különböző éveknek mostani hőmérséke nem kell, hogy szükségképp változást szenvedjen, s az által a növény és állatvilág hátrányára váljék.

Mindazonáltal a mindinkább szendergő vulkánok végkialvása nevezetes fordulópont lesz földünk történelmében, mivel ekkor a vízegyetem folytonosan romboló működésének ellensulya örökre elenyészett, a reactio végképp megszűnt — a föld-színének minden mostani egyenletlenségei legmagasabb csúcsaival rendre-rendre az esőzések és folyók hullámai által szanaszét hordatnak, betöltődnek azzal az Oceán mélysegeit, — a torlaszföldé vált szirthegeket nem lesz mi legalább dombokká visszamejelje, — a tengerszín tere mindinkább inkább fog nevedkedni, — míg végre a vizelem a gőz-cseppfolyó- és szilárd állapotát végte-len körében magát szüntelen megújítván, a földet mulhatatlanul egy sima ellipszoiddá egyenitendi, s ugy fogja azt tökéletesen beborítani, mint az időnek kezdetében azt egykoron tette volt. Ezzel az Oceán mostani szerepe végképp le lesz játszva. De mikor érkezik el azon idő? Talán annyi billió évek múlva, mint a hány millió a föld mostani fejlődéséig elshant.

Olyan volt tehát multja, s ilyen lesz valószínűleg jövője a borzalmasan fenséges Oceánnak, ezt suttogják szünetlen annak ölébe sielő minden csermely szelid sühogásai, — ezt ordítja un-talan a szilaj viharok által felkorbcsolt tenger romboló hulláma-inak zúgó moraja. E jelző hangok vegyületéből s e működések

*) A tűzhányók általi meleg vesztésege földünk beljének aránylag oly csekély, mint egy szikra éppantása a tűzhelyről, a miből annak ki-hülés általi megszilárdulását következtetni merész eljárás; különben is ab-ból az következik, hogy földrevolúciók most és jövőre is szintugy várha-tók, mint régen történtek a föld alakulása alkalmával. Ugy, de azok már több ezer évek előtt megszűnnek, ama utának, hogy földgömbünk hűlés-működése megszűnt.

Szerk.

Az úgynevezett görgegyi ev. ref. egyház-kerületben azon igen üdvös szokás van, hogy a partialis szék a tevékenyebb lelkészek közül nevez ki úgynevezett iskola felügyelőket; egy ily becsületes felügyelő alatt 2—3—4 helység iskolája is van. Alkalmunk volt egy ily osko-lai növendékek közmegvizsgálatásukon jelenlenni Ger-nyeszegen és örömmel mondhatjuk, hogy a partialis szék és felügyelők eljárását siker és eredmény követi. — A nagy-zsinat figyelmét s a hazát a nevelésre különösen felkérjük. — A túlságos anyagi érdekek e korszakában is, valamint mindig, egy nemzet életének jövője csak er-kölcsei nagyságában volt megőrizve, mert az anyagi jó-létnek csak akkor van valódi és üdvös hatása, ha azt az általános belső szellem és munkásság teremti elő, nem pedig, ha egy-két pénzűzsér ezerre ágazó vaspályáit s összeárkolt számtalan csatornáit miveletlen nép-csordák közepett futtatja. — Egy nemzet élete, min-denik tagjának, saját és legnagyobb önérdeke is.

rt.

Sófalva. Azon szerentsétlen égés után, mely Só-falván apr. 18-én történt, a cs. kir. kerületi hivatal tús-tént az egész kerületből gabonát és fejréneműt gyűjtet-t az elégettek számára. Már eddig 34 égés által károsult család kapott 400 véka törökbuzá, és min-den család 12 darab fejréneműt. Ezen kívül ide való bir-toks V...F. ur minden családnak 2 vékát, Zs...J. ur hasonlólag 2 vékát adott. Köszönet mind a gyűjtőknek, mind az adóknak ez áldozatért.

Máj. 10-én tételt az első lépés az ev. ref. tem-plom újraépítésére aláírás útján pénzt gyűjteni, magok a megye tagjai a birtokossággal együtt 200 pengő forin-tot írtak alá előpénzül azon építésnek, ki magára vállalja a templom és toronyfedél helyreállítását; nagy a lelkesültség az egyház hívei között, készek mindenöket feláldozni, csak a templomot még egyszer igazítva lás-sák, mert május 10-n három hete, hogy isteni tiszteletet nem tehettek, félnek a bolthajtás beszakadásától. Ott áll a templom mint egy rom, a füsttől kormos tornyával és öszverepedezett bolthajtással, minden órában leeséssel fenyegetve a gyönyörű orgonát, és a hatszáz pengő for-intha került, dúsan aranyozott fejr katedrát! Lesz-e még templom belőle vagy romba fog dőlni, Isten tudja, mert az eklésiának egy krajczárja sincs. A 200 pfrt. pa-pirosan áll ugyan, de kérdés mikor fog felgyűlni? mert szegény a nép, alig tudja magát fenntartani, és ha fel-gyűlné is, mi az azon kár fedezésére, melyet ezen megyé-nek pótolnia kell; templomának nem csak fedelét kell újból felállítania, de repedezett falait és bolthajtását is meg kell igazítani; elolvadt harangjai helyett újakat ven-ni, hát a papi lakhoz tartozó gazdasági épületek, iskola és tanítói lak! hol az erő, mely mind ezt megbírhassa? Örömmel vettük azért a szerkesztőségnek azon rész-vevő felszólítását, mely szerint adakozásra szólít fel min-den keresztény hitet. *) A mlgs. consistorium, melynek szár-nyai alá bízta volt a néhai kegyes asszonyság özy. Sz... Elné ezen általa épített gyönyörű templomot, és a főtisz-telendő püspöki helyettes ur legelőbbet tehettek ez ügy-ben, mert van mód, melylyel lehetne segíteni. A galaczi néptelen eklésia, a mult nyároni sinodus alkalmával fi-

*) Mint köztűt, a részvét már kezd is nyilatkozni. Szerk

elemzéséből leste ki a buvárló értelem magának a teremtésnek is történelmét.

Borszék természetrajzi ismertetésének kivonata.

Öt éve már, hogy Erdélyt természetbúvárlati szempontból útazgatom. Naponként bámolom ama roppant kincset s ritkaságot, melyet a pazar természet e kis hazára halmozta, s melynek öszle-tét a civilisált világ egy hason nagyságu tere se mutathatja fel. E kincsek halmozatából csak ama kimeríthetlen nemes érzeltelepe-keket említem, melyekből már a dákok s rómaiak is századokon át zsákmányoltak. Ki ne hallott volna a ritka tellurok és ame-thystek hazájáról? Ki ne ismerné a basaltok óriás csoportozatát, a remek Felonátát? melynek párját csak Fingal barlangja s Irhon partjainak nyalka oszlopzata-ban találám fel.

A virginiai kénbarlangok ott jártomban mindig emlékembe idézték az élet-oltó Búdost, honunk e szunyadó vulkánját. Ha-zánk egy részét előzőnlő homokgömböknek nincs Európában párját. Hát a kárpáti havasok láncolataiban feltornyosult ábrán-dos mészkő-alakzatok melynek párját csak Fingal barlangja s Irhon partjainak nyalka oszlopzata-ban találám fel.

A virginiai kénbarlangok ott jártomban mindig emlékembe idézték az élet-oltó Búdost, honunk e szunyadó vulkánját. Ha-zánk egy részét előzőnlő homokgömböknek nincs Európában párját. Hát a kárpáti havasok láncolataiban feltornyosult ábrán-dos mészkő-alakzatok melynek párját csak Fingal barlangja s Irhon partjainak nyalka oszlopzata-ban találám fel.

Mindezek mellett eddigél alig foglalkozik e szakmával egy pár szakértő irodalmár, pedig e téren különösen orvosaink-al gyakran kellene találkozunk: de fájdalom, az erdélyi or-vos minden más egyéb, csak természetbúvár nem Az igaz, hogy minden művészetek és mesterségek legnehezebbike az ész-lelés; mert ahoz egy minden előítéleteknek felülemelkedett, na-gyon is kimivelt józan szellem és alaposan iskolázott tapasztal-at kívánatik, mit pedig csak hosszas gyakorlat által sajátíthatni el. Nem a jelenség vagy tárgy küllemének meghatározásában; hanem az egyes részek egészhezi viszonyának tökéletes kifű-készésében rejlik a valódi buvárló értelem észlelő tehetsége.

(Folyt. követe.)

liának Sófalyához csatoltatott, mert egy hallgatója síncsen, ennek 200 pftrnyi hasznobérét e célra kellene fordítani. Alsó-Bálsfalva is néptelen eklésia, ez is hasznobérbe adandó, és ezen két néptelen eklésia jövedelmére egy kölesönt eszközölne a mlgs. consistorium, mely ez által törlesztelné le. Így hiszem, hogy lenne Sófalyának díszes temploma; ellen esetben ez úgy fog jární, mint a régi, melyet annyira építettek volt, hogy csak fedél kellett nekie, 40 évig állott úgy, míg romba dőlt, és úgy építé ezen díszes templomot néhai Sz. ... E. né. önköltségén, mely 30.000 váltó forintjába került volt. Hirtelen halála okozta, hogy alaptöket nem hagyhatta. **)

Időjárásunk nagyon mostoha, apr. 28-ig nagy szárazság volt, ekkor megéredt az eső, s szüntelen folyt két hétig. Kevés a kilátás, hogy török buzánk legyen, mert földünk nagyobb része vetetlen. Az őszi vetések alig adják vissza a magot, mert a mult évben fogták fel legelőbb a nyomást és törökbúzáat vetettek az ugarföldre, az ősz száraz volt, alig tudtak hó alá vetni, jelenleg csak gaz vagy búza helyett.

A gabonának nálunk is, mint egyebütt, semmi ára; búza 1 fr. 20 kr. pp. törökbúza 30 kr. pp. rozs 40 kr. pp. zab 16 kr. pp. de így se veszi senki, mert Beszterczén, mely a törökbúza és rozsra nézve legelső piac volt, most ott ülhet az ember, nem kérdi senki; oka az, hogy nem szabad délutánig venni idegennek, ezért úgy elszoktak különösen a máramarosiak, hogy ritkán lehet egyet-egyet látni, holott régebben csoportosan jöttek. Így a bukovinaiak is az őszön csak jöttek, de most keveset lehet látni. Ha mind így megy, micsz a földmivesből? Egy nagy véka törökbúza 30 kr. pp. egy napszám is 30 kr. pp. A régi időben is így tiltották volt Beszterczén a gabonavétele, de az akkori környékbeli birtokosság a felséges guberniumhoz folyamodott ezen visszaélés eltörlése iránt, és meg is nyerte volt: most nincs senki, ki szót emelhetne.

Ezen sok szomorú hír után, egy örömsugár is kezd derülni egünkre. A birtokosság még a mult évben, mindkét határban feltöltötte földeit, mely által a falusi község oda szorítottatott, hogy ő maga kérje a tagosítást, melyre nézve a tavaszon már beadott egy kérelmet a cs. kir. kerületi biztossághoz, melyben kéri, hogy az ő illetvényök szakasztassék külön, mely kérelem közöltetvén a birtokossággal, teljes megegyezését fejezte ki iránta: tehát lesz tagosításunk, de mikor? hogy fog a két ellenfél kívánataival összeférni? ez a kérdés; de a szükség kényszeríti, a birtokosság hogy megmentse földeit a falusiak prédájától; a falusiak, hogy marhát tarthassanak.

Midőne sorokat írom, Beszterczén ujból égés látszik, de csak egy ház éghetett el, mert hamar megvették. —

Nyilvános köszönet.

Tisztelt szerkesztőség! A jótéteményekben kifogyhatatlan gróf Kemény Sámuel, romlásnak indult sajó-udvarhelyi ev. ref. templomunk kijavítására 200 pengő forintot ajándékozott.

Legyen szíves a tisztelt szerkesztőség a kegyes grófnak — nemes ajándékáért — forró köszönetünket s balánkat becses lapjába nyilvánosság elé hozni, hogy ragyogjan az ő világossága, hogy mások is látni jöttek, hasonló cselekedjenek.

A ki e földön az Úr hajlékát felépíteni segíti, Krisztus mellett az Isten jobbján fog ülni, s bírói széke lesz az élők és holtak felett.

A sajó-udvarhelyi ev. ref. anyaszentegyház előjárói.

KOLOZSVÁRI NAPLÓ.

E hó 18-án érkezett városunkba Vastag György magyar festész, kitől igen szépen színezett képeket volt alkalom látni, Veress Ferencz photographia után, minő p. o. báró Apór és a m. Paget. Vastag és Veress urak csatlakozván egymással, amaz ennek árnyképeit kiszínezi, mely által a photograph képek maradandólag műbecsienké válnak. Ily képek előállítás nagyságuk szerint 8. 10. 12. 14. 16 és 30 pfiba kerülnek. A legutóbbiak szinte életnagyságúnak, s általában mind az olajképek minden kellemét bírják, Veress ur kiszínezett photograph-képeket is ad, melyeknek az eddig általunk látottak felett azon előnyük van, hogy kíváncsi háttérrel is el látvák, s saját találmányu fényét által, mind a kép maradandólag biztosítottatik, mind szépségben nevezetést nyer.

Nem ábrándozunk ugyan azzal, hogy diadalutakat lássunk Kolozsvárról, de a minő kövecselés e szép kis város közt kelvönül, az oly színezetet ad az egésznek, minő volna egy elegans hölgy, rongyos, sáros bagaria cipőben. Bár a főutcákon macadamizált járdák állítatnának, melyek a felbontandó flasterkövek szétördölése által nem sok költségbe fognának kerülni. A mellékutak egy kis esőzés után éppen sártengernek. A kivilágítás mondhatni csak a belvárost boldogítja, bárha az az összes város jövedelméből állítatik ki. Mellék-utakban sár és sötét nélkül csak úgy járhatni, ha a háztulajdonos valamelyike (mert egyetértésről szó se lehet) akarna világítani vagy éppen járdát építeni, mint ez a mi utcánknál történt, hol végre is közrészvétel nem költethet, Sikó Miklós és Korbuly Gergely urak szándékoznak, ha csak ketten maradnak is, megnyitni a közlekedést. Valósággal ez utca többi házbirtokosainak szegényére fog válni, ha az irt kezdeményezők segélyére nem sietnek. Milyen aztán még a Múzeumnak vonuló utca is!

Milano Agesilaus halottinnepe. Egy turini

*) Kár, hogy érdemes levelezőnk csak kezdő betűt tette ki e nemes nőnek.

Szerk.

levelező egy eseményről ír Nápolyból, mely a rendőrséget nagy zavarba hozta. Egy izletesen öltözött férfi jelen meg a Florentini egyház lelkészénél s kívánta, hogy atyjának requieme megtartsák. Ennek három nap alatt kelle megtörténnie, mi alatt az egész egyház gyászba vonatott. Rögtön le is lett 400 darab aranyat, hogy mi a kiadásokból felülmaradj, a szegények közt kiosztassák. A ravatal feliratát a mise napján ígerte a megrendelő meghozni, s meg is hozta atya nevé. A mise napján minden a kíváncsiak szerint lön rendezve. Egy híres énekkar volt felkérve a templomzenére. Az egyház közepén fényes ravatal állott s nagy ember tömeg gyűlt össze. Elkezdődött az istentisztelet, s minden a maga rendjén ment. Egyszerre a ravatal felirat betűi kezdettek halványulni s végre elenyészvén, egy más felirat tűnt fel, mely mind tündöklőbb lön s végre ragyogó betűiben olvasható volt „Milano Agesilaus“ neve. A rendőrség gyorsan előlotta a templomot, de az innépely rendelője már eltűnt volt. Így értesítettek a lapok, mennyiben igaz? nem tudhatni; mindenestre goromba játék ez az istentisztelet szentélyével.

* Bohussy Ignác sz. nigazgató, a ki jelenleg Szászsebesben tartózkodik, közelebből ottan színielőadást rendezvén, a tisztajövedelem felerészét 24 frt 38 krt pengőben a beszercei elégettekné ajándékozta.

* Hivatalos kimutatások szerint Erdély gyógyintézeteiben a mult 1855 év folytán 5660 beteg ápolatott, a kik közül 4844 meggyógyult, 133 üdülő állapotban van, 221 meghalt. A kolozsvári és m. városi helyi szegénygyógyintézetben 193 egyén részesült orvosi ápolásban. Operálni kellett 59-et, 87 veszéles szembajban szenvedő közül, kik közt 70 egészen vak volt, 64 tökéletesen viszszyanyerte szemvilágát. A kolozsvári országos kórház azon osztálya, hol az örültek kezeltetnek, 20 elmebeteg közül 11 gyógyulási és 4 halálos esetet mutat ki. Ugyancsak a kolozsvári szülészeti intézetnél 77 aszony ápolatott, a 68 újszülött gyermek közül csak 5 halt meg.

* A magyar művészek sora ismét egy ifjú lángésszel megritkult. Folyó évi febr. 22-én halt meg Kardhordó Kálmán hazánkia Sz. Pétervározt, hová első műtázasát tévé, s hol a hangverseny saiont akará töltetni. Az éjszaki éghajlat kártekonnyan hatott gyöngé egészére a fiatal zenébősnék, kit mint zongorászt a langeszek közé számítottak. Első szerzeménye (La grand marche du sacre) Sz. Pétervározt jelent meg, s ajánlását I. Sándor csár fogadta; utolsó műve „Jézus kísértése a pusztában. — Műve nem sokára mind meg fognak jelenni.

* A Szent-István-Társulat f. évi nagy-gyűlést, melyre a titkoknak minden tagot meghív, jövő június hó 9-dikén fogja tartani Pesten, a papnövelde-könyvtár teremében.

* Pestről maj. 17-ről írják: Több küldöttség érkezett ide, kik a mai nap folytán részesültek az Ő Felségeik általi elfogadtatás szerencsében. A tegnap Pestre érkezett belgrádi pasa szintén ma volt szerencsés Ő Felségekné személyesen tisztelettel kifejezhetni. Mint értesülünk, ő magas urának, az oszmánok uralkodója Abdul-Medsid szultánnak megbízta ából jött ide, hogy Ő cs. k. Apostoli Felségét a Császárt a szultán mint hataros-szomszéd nevében az ország fővárosában üdvözölje. Továbbá a szerb fejedelemségből is a fejedelmé nevében ugyanazon czélból ide érkezett két küldött is audentián nyert Ő Felségeiktől.

Ő cs. k. Ap. Felsége b. Babarczy Antal soproni kerületi urbéri főbíróvánszék elnökét és b. Babarczy Imre alezredest és k. kamarási méltóságra emelte.

* Metternich herczeg május 15-én ül meg legjobb egészségben 84-dik születés napját. Junius hóban Csehországba fog utazni. A herczegnek egy régi munkája: „Magyarország az 1844-dik év előtt, alatt és után“ közelebből kinyomtatván, meg-hitt körökben kieszatott.

* A „Wiener Ztg.“ Pestről május 14-ről írja: „Mint Jászberényből halljuk, a jászok több mint 24 óra óta táboroznak, s ég bennük a vágy a Felséges Uralkodó Párt színéről-színre láthatni. Most természetesen szomorúan s fejesdőlva fognak visszatérni házaikba; de nincs már messze a vidám pillanat, mikor hű lovaikat a legszebb szerszámmal fogják ékesíteni, hogy repüljenek a pusztákban az ut mellett. — A császári szolgaszemélyzet egy része már Nagyváradra és Szegedre is elindult. Most vissza van rendelve. A zászló, mely a királyi várommon lobog, s a legmagasb személyeknek az országban mulatását hirdeti, tegnapelőtt éjjel bevonatott, de már tegnap d. u. ismét kiültetett.“

* A dunagőzhajózási társulat rég várt nagy-gyűlése f. h. 17-dikén ment véghez. A társulat és államigazgatás közt megállapított pontozatok legmagasb helyen jóváhagyattak. Ezen vállalatnak az állam részéről a szabadsalom tartamára, azaz 1880 évig 1,920,000 forintnyi tiszta jövedelem, tehát a részvénylőknék közel nyolcz százaléka biztosítottik, s hat millió forintnyi sor-solási kölcsönnek kibocsátása megengedtetik.

* A „B. H.“ máj 18-ról írja: Ma Császár Ő Felsége korán reggel egy gözösn a Fehérmegyében fekvő Adony helységbe rándult, hol gr. Zichy bírtokán vízi vadászat rendeztetett. — Császár Ő Felsége abban néhány óráig méltóztatott részt venni, s a jótékony testi mozgás által földerítve déltájban a császári várakba visszatért, mire Ő Felsége az államügyekkel foglalkozott.

K Ü L F Ö L D.

Anglia. Az alsóházi ülésben. Hayler jelenti, hogy a belügyi államtitkar egy billt hajtat benyújtani, mely által bizonyos esetekben a deportatio helyett más büntetés alkalmaztassék. Roebuck jelenti, hogy 14 nap alatt következő resoluciót indítványoz: Ezen ház nézetei szerint a népképviselő minősége nem kielégítő, a parlament mindeken felett arra fordítsa figyelmét, hogy a ház a nép érdekeinek érzületének valódi képviselője lehessen. Dobson indítványozza a választfeliratot; Thomson a kormány chinai politikáját támadja meg; Grosvenor lord jobbnak vélné tárggyal ezutal felhagyni, helyette a népképviselőit, a szavazatjog kiterjesztése, egyházi adó, s a választási visszaéléseket venni figyelemre. Ewart sajnálkozik, hogy a kormány a trónbeszédében egy külön igazságügy-ministerium mellett nem nyilatkozott; mire Palmerston megjegyzi, hogy az érintett ministerium alkotása sok nehézséggel jár, a kormány azonban e kérdéssel foglalkozik. A parlamenti reformra nézve most e rövid ülésszak alatt kényes volna e kérdésbe bonyolulni, reméli azonban, hogy a legközelebbi ülészek kezdetén képes

lesz a kormány rendszabályt terjesztetni a parlament elé, mely minden párt jogos követelményeit kielégíti. Ha a ház bizik a jelen kormányban, ne sürgessen nyilatkozatot a parlamenti reform egyes pontjai felett; ha nem bizik, akkor tegye az országigazgatást más kezek közé. Örül, hogy a ház előtt a béke tartósságának reményét nyilváníthatja. A választfelirat jóváhagyatott.

Közelebbi lapunkban említett a „Morning Adversiter“ azon hitelesnek állított híret, hogy az angol udvar Constantin herczeg látogatásáról mit sem tudna. Most kétségbe hozzák, s azt hiszik, hogy Sir Rob. Peel éppen azért tette le admirálsági hivatalát, hogy kénytelen ne legyen Constantin herczegnek tisztelegni, kiről egykor meglehetősen nyersen nyilatkozott. Lelköszönése bökül vehető a magas vendég részére, azonban lehet egyéb oka is.

Angol lapok szerint Szárdiniában a szabadelvűbb sajtót üldözöbe vették. Ugy látszik, Cavour gróf végét akarja vetni azon sértegetéseknek, melyeket szomszéd hatalmak irányában a sajtó elkövetett.

Az alsóháznak máj. 12-ki ülésében Palmerston lord Wildnek interpellatiojára kijelenté, hogy a kormány a közép-amerikai partok mindkét oldalán hajórajt állított fel vagy fog felállítani, ha a brit érdekek tekintetéből szükséges lesz, azonban hozzá tette, mikép az egyesült államoknak egyáltalában nem szándékuk Uj-Granada bármely részét elfoglalni. Az amerikai kormány nem akar egyebet, csak a mit jogosan várhat, t. i. biztosságot azon földszorosra utazó polgárai részére, s némi elégtételt a mult évi vérengzőeskor okozott károktól.

Az angol-persa szerződés ápril 4-én érkezett meg Teheránba, s a „Nord“ hírével merőben ellenkezőleg, a legnagyobb örömmel lön fogadva. Persiával hat alkalmasint nem lenne már bajunk.

Franciaország. Az Orosz- és Franciaország közti szerződés terve a császár elé van terjesztve megvizsgálás végett. Föltételei annyira kedvezők, hogy a megszen-tesítés néhány nap alatt bekövetkeznék, és nem hiányzik egyéb végleges szerződés aláírására nézve. — Az orosz nagy herczeg az udvarnál és magasb körökben hódítást tett, de a nép nem nyilatkozik oly kedvezőleg róla és Oroszországról.

A neufchateli ügyet illető egyezség szövetség bérni és egyéb lapok már közlik; hanem „a pisztolynek idő előtti ezen elütése“ aligha inkább nem árt, mint használni a dolognak. A „Moniteur“ legalább ettől tart, midőn azt mondja, hogy ezen menthetetlen hallgatni-nem tudásból származó közlemény a valódi, még véglegesen meg nem állapított szöveggel egybehangzásban nincs; és hogy „a titkos, még bé nem fejezett alkudozásokkal való illetlen visszaélés annál sajnálatosabb, mivel ez azok sikerét kockáztathatná.“

A neufchateli bajon is maholnap tulesnénk, mert Walowszki tulajdon maga személyében nyilvánította több diplomataknak, miszerint maj. 18-án fogna a conferentia zárjegyzőkönyve aláírni.

A „Hamb. Börs. H.“ hivatalos levelezője szerint, Bécsben azt gyanítanak, hogy Napoleon hg. berlini látogatása mögött fontos politikai czélok lapanganak. A porosz király közbenjárása által Drézdában fejedelmi congressus kieszközlése volna kilátásban, melyet a francia, orosz és porosz monarchák fognának képezni.

Törökország. St. d'Acreből ápril 19-ről írják. A forradalmi főnök, Akil aga, Nazarethben börtönéből kiszökvén, visszatért Palesztinába, hol gyorsan összegyűjtve híveit, élükön kitűzve a lázadás zászlóját. A hegyi lakók, beduinok csoportosan szegődtek hozzá, s a felkelés azonnal kiört, mihelyt a basa Damaskusból Stambulba utazott. A basa megparancsolá Cham el Din agának, hogy 150 lovasal Nazarethbe menjen, a lázadók ellen. Akil aga öt tulnyomó erővel fogadta, a lázadók oroszlányként vívtak, Cham el Din mindjárt elesett, fegyveresei szétfutottak, 100 halottat hagyván hátra. A lázadók 30 halottat vettek. Cham el Din fivére indult most a lázadók ellen.

A dunai fejedelemségekben még mindig azt hiszik, hogy az unio ellen angol-ausztriai szövetség létezik. Az orosz biztos nem ment el Jassyba, magaviselete nagyon csüggesztő az ujítókra nézve, az idegen fejedelmet illető tervet Franciaország által foladottnak tekintik, s kevésbbé lehetellennek tartják, egy itt kevésbé szeretett bojár alatti végrehajtását. A Porta, mint színtén Anglia s Ausztria is, a status quo ante megmaradása mellett állnak.

Olaszország. Nápolyból még mindig sok furcsa historiacskát szórnak ki a világra. Így maj. 2-ról a „Courrier de Paris“nak írják: kormányunkat e pillanatban nagy aggály gyöttri a muratisták miatt. A király ezelőtt néhány nappal beszélgetés közben kérdezte egy tábornoktól, mit tartának a sereg tisztjei Murat Lucian hg. felől. A tábornok nem csekély zavarban levén, nem tudta egyebet felelni, mint hogy az egész sereg tökéletesen hiva a királynak, s a katonatisztek clubjában csak az imént is utopiai eszelősségnek bélyegzének egy muratistai restauratiót. Ezt hallva a király, rögtön ott ha-

gyá a tábornokat, és más nap a tisztek clubja be lön tiltva a király parancsára.

— Az olaszországi és dunai bajok maradványai még függőben. Olaszországban a pápa ő szentsége egyházi államaiban körutra indulván, mindenütt a népek örömeivel találkozik. Szardínia, mint mondják, közeledik a római udvarhoz. A többi bajon is majd segít az idő, ha ember nem tud vagy nem akar segíteni.

Spanyolország. Narvaez újabb meg újabb kísérleteket tesz O Donnell s pártja megnyerhetésére. Maga a királynő O Donnellt a palotába rendelte s tudatta vele magas kívánságát, hogy Narvaez tábornoknak békét nyújtson. „Fegyverem, vérem, életem felségédé” így felelte vicalvarista, „denembecsületem.”

Malagában összeesküvés fűdöztek fel melyet a carlisták a demokratákkal együtt szöttek. A városban az ostromállapot ki lön hirdetve s egy felhívásban szigorú büntetés terhe alatt megrendelve a fegyverek beadása. — Andalusiaól szintén összeesküvésről tudósítanak, Granadában pedig csendháborításokról. A batóságok részen állanak és erélyes rendszabályokhoz nyultak.

— A hivatalos kormánylap közli azon rendeletet, mely szerint 50 ezer ujoncz kiállításra fog eszközölszbe vétetni; a rendelet szükségét kísérő kimutatásban a kormány megjegyzi, miként e kiállítandó 50 ezer ujoncz a mostani hadsereg létszámát száz ezerre fogja emelni, mely számot a kormány szükségesnek tart, hogy a királyné trónját, az ország épségét s a közbátorságot fenn lehessen tartani. Sokan nem bírják felfogni a kormány azon sokszoros biztosítását, melyekben az ország állapotát s viszonyait kedvezőnek festi, ha most a hon megvédésére egyszerre 50 ezerrel kívánják szaporítani azon hadsereget, melylyel a progressisták minden néplázadást s a közrend elleni kísérleteket meg tudták hiusítani.

— A Narvaez-kabinet hosszas fennállására nem igen építhet nagy reményeket. A királynő fennhangon fejezi ki elégtelenségét a jelen kabinet főnökével, a ki még eddig semmi igénynek sem tett eleget. Tőle várták a moderadok különböző töredékeinek egyesítését, a Romávali kibékülést, a dynastia két ágának fusióját, s a nagy céloknak egyike sem lön elérve. — A palotában folyvást tart a férj és feleség közti czivakodás. A király férj igen rossz gazda, híres adósságcsináló s azt csak megperlés után fizető; holott „akármikép csürjük csavarjuk, szép a ki gazdálkodni tud; a királynő pedig — legyünk a jó Izabella iránt udvariasak s csak azt említsük meg, hogy ismerkedni ohajt bizonyos levelezéssel, a mely férje ura és Montemolin gróf közt folyamatosan van. Sok búbanatja van bizony neki is. A költő szerint: keble fehérle, mint az alabástrom; de buja sötét, mint holmi ócska klastrom. —

Madridból máj. 8-án írják: Narvaez és kabinetje a követek közt nem fogja feltalálni a várt simulékonyságot, s elég oka lesz bosszankodni a gyülekezett „fegyelmeletlenség” ellen. „Követeink közül mindenki minisztertárcza után savorog, így nyilatkozott egy kabineti tag néhány bizalmas baráti előtt.

— A madridi felsőbb körökben szájról szájra jár egy beszélgetés, melyet a királyi pár Serrano tábor-

nokkal tartott, midőn Párisból visszaérkezett. A királynő azt kérdé a követtől, miért hagyta el párisi állomását? „Felséged trónja védelmére” — volt a felelet. Erre viszont azt kérdé a királynő, honnan fenyegetné a trónt a veszély? A tábornok azt felelte, hogy a maradót párt fenyegeti veszéllyel a trónt. E párt az, mely 1857-ben a haza legdrágább érdekeit kockáztattá; mert a nemzet határozott hajlamainak nyíltan ellene szegült. Szóval, Serrano egész őszintén előadta nézeteit, melyek a Narvaez által előadottakkal egyeznek. A királynő azt is kíváná tudni, mi a francia császár nézete a spanyolországi jelen politikáról, s a követ azt felelte, hogy Napoleon figyelmét most inkább a keleti és északi, semmint a félszigeti, ügyek foglalják el, de a császár aggódva látja az igen tulhajtott reactio tüteményeit bárhol is Európában, s határozottan a múlt évi események további visszahatása ellen nyilatkozott. Az uralkodó pár igen nyájasan bocsátá el a tábornokot, — sa következő perczben már hihetőleg mindent felejtett a böles tanításból.

Oroszország. A „Nordische Biene” a dunai fejedelemségek egyesítéséről azt vallja, hogy annak a diván határozatának erejénél fogva a párisi békekötés értelme szerint meg kell történni. Arról azonban szó sem lehet, hogy valamely európai uralkodó ház tagja legyen az egyesítendő országnak feje; mert egyrészt igen nehéz volna oly személyt találni, ki mindenik védő hatalomnak képes volna eleget tenni; másrészt senkinek sem volna kedve a porta vazallusává válni és annak mint souzerainnek adót fizetni. Belgium és Görögországgal egészen másképp állottak a dolgok, mert ott független államok kormányzásáról volt szó. Azért valószínű, hogy a jövődöbeli fejedelem az oláh-mondván főurak köréből fog választatni.

— A „Globe” szerint Kronstadthban egy fregatot és egy corvetet szerelnék föl s indítanak a chinezi vizekre. Hír szerint a fregaton egy rendkívüli orosz követ lesz különös küldetéssel megbizva a mennyei birodalom császárához.

Németország. Berlinből írják: A jelen évi nyár folyamán sok beszéd tárgyalandó a fejedelmek összefüvetelére. Napoleon császár azon szándékát nyilvánítottá volna, hogy a jelen évi őszön a berlini udvarnál látogatást teend. Napoleon herczeg a császár megbízásából már közölte is ezt Berlinbe. Azon esetre, ha Napoleon császár Berlinben menend, rendkívül nagyszemű hadgyakorlatok fognak ott történni tiszteletére. Ugyanezen eseményre vonatkozólag írják: Azon hír, hogy a nyáron az orosz császár a francia császárral összejövend, bizonyos oldalról megerősítést nyer sőt, azt is mondják, hogy e tekintetben már is végleges értekezletek történtek. Mindkét uralkodó, úgy látszik, valamely déli német fürdőhelyen adandja egymásnak az első légyottot.

Nápoly-ban derékul megy a dolog. A nápolyi és casertai tartományt kivéve, a tanulóknak megléven tiltva a fővárosi egyetembe menniök, 13 tartomány ifjai vagynak elzárva az egyetem jótékonyaságától. Már az 1856-ik gyilkolási merénylet után a rendőrség minden vidéki tanuló kiutasított volt Nápolyból, s a fennebbi rendelet ezen kiutasítást állandósítja. Pár hónap alatt állítólag 12,000 ta-

nulót 15,000 vidéki lakost, s 3,000 papot utasítottak ki. Sok rossz embere lehet azon uralkodónak, ha egy városból ennyi kitelt.

Jeruzsálem-ből írják, hogy m. e. 12,000 zarándok érkezett oda, s attól tartanak, hogy az ily nagy sokaság önézerte miatt, a vendégek és ottani lakosság közt surlódások állhatnak elő.

A lengyel határszélről írják, hogy 22 politikai veterán lengyel, s köztük egy Bem Károly nevű is, kegyelmet kapott s azonnal visszatérhet Szibériából Lengyelországba.

U J P O S T A.

— A francia hivatalos lap is erősíti, hogy a persza-angol szerződés ápril. 14-kén Teheránban szentesítést nyert. Egyébiránt Persia teljes bomlási állapotban van. A nép mindenütt nyugtalankodik a vérszopó adórendszer miatt.

— A kaukázusi hegyek közt a Cserkeszek még folyvást küzdenek az Oroszok ellen, függetlenségük fenntartása végett. Most ufolag a Shamyl fia vezérlete alatt verték meg őket.

— A Közép-Amerikára vonatkozó Clarendon-Dallas féle szerződést az Egyesült-államok nem fogadták el.

— A neufchateli ügyben máj. 18-án meg volt e tartva vagy nem tartva a zárértekeztet: maga a kérdés immár megoldottnak tekinthető. Sőt azt is állítják, hogy a porosz király legvégül nagylelkűnek is erőlködik láttatni, s az 1 millió kárpótlást Schwajcznak el fogja engedni. S ezzel — a „Kr. Ztg.” szerint ismét egy lépés lön téve a radicalismusnak a történelmi jog fölötti győzedelmére.

A dán kabinet nagybajjal egybeférczelvén magát, a német nagyhatalmak kívánataira kielégítő választ adott, a mennyiben kész a holsteini és lauenburgi rendeket augustus végére egybehívni s az öszalkotmány néhány pontjait eléjük terjeszteni megvitatás végett. Tekintetbe veszi-e aztán a rendek sérelmeit, az más kérdés.

— Konstantin hg. Angliába menetele az angol királynő meghívása folytán valószínű.

— A szárd király 5,200,000 lírártrendelt Alessandria erődtítésére. Turinban ünnepélyeket készítenek az orosz császárné elfogadására.

— Oroszország szembetűnőleg kezd ismét nyájasa areczsal közeledni Ausztriához.

— Európának modernizáló befolyása, mely az ö-törökre nézve már sok irtozatos reformot hozott létre, meglepőbb alakban fenyegetődik nyilatkozni, mint a szultánnak látogatása volt az angol és francia követek bálján Stambulban. Egy hír szerint ugyan is, a szultán elhatározta volna Párist, a keresztény Babilont, julius hóban meglátogatni. Utjának célja azon ohajtása volna, hogy a dunai fejedelemségek kérdésében a maga szövet-ségeit az unio ellen hangolja. — Angliát is megfogná látogatni.

Bécsi börzse. Május 18-dikán. Magyar urbéri pap. 80% Nemzeti kölcsön 84% Arany pénz 7%, Ezüst 6%.

Tulajdonos és felelős szerkesztő: BERDE ÁRON.

H I R D E T É S E K.

Hivatalos hirdetések kivonathan.

A cs. k. legfelsőbb számoltató ellenőri hatóság, ingrossista Mohralik Jánost számtisztnek, járulnok Spiller Frigyeszt ingrossistának, gyakorló Schulze Frigyeszt pedig járulnoknak nevezte az erdélyi állami számvédségnél.

Az elegy-járási hivatalok rendezésére állított erdélyi országos cs. k. bizottság, ügyegyház-járási inok Bertleff Lajost, zilah-járási inok Cziczé Jánost, megye-törv. széki járulnok Dézsi Hosszu Jánost, törösvár-járási inok Gutt Jánost és udvarhely megyei inok Schramko Józsefet járási jegyzőknél nevezte.

Az erdélyi cs. k. helytartóság f. é. május 12-ről 10,285 sz. a pályázatot hirdet a kolozsvári szülődében megüritt bábai állomásra, 150 e. ft. évi fizetéssel és szabad lakással. A pályázók adják be a kolozsvári orvos-sebészeti tan-intézet igazgatóságához szabályszerű kérelmeiket f. é. június végéig.

A kézdi vásárhelyi cs. k. járás-hivatal f. é. máj. 5-ről 2607 sz. a pályázatot hirdet a lemhenyi községi jegyző állomására, 300 e. ft. évi fizetéssel és szabadszállással. A pályázók adják be oda szabályszerű kérelmeiket f. é. június 10-keig.

Az elegy-járási-hivatalok rendezésére állított országos cs. k. bizottság Szebenben f. é. május 14-ről 4066 sz. a pályázatot hirdet az erdélyi elegy-járási végleges vagy törtenhetőség ideiglenes járási főnök állomására 1000 ezüst rft. évi fizetéssel és szabadszállással vagy rendszerezett szállás pénz-

zel; a pályázók adják be oda szabályszerű kérelmeiket négy hét alatt.

Nem hivatalos.

(188) (1-2) Egy frank-schweiczi hölgy ajánlja magát valamely család körébe tarsalkodónak, vagy gyermekek nevelője és oktatójának. — A véle értekezni akarók bementesített levél által, ily czim alatt, „a Madame P. M. a Clausenburg poste restante” bővebb tudomást szerezhetnek.

(189) (1-2) Fris gleichenbergi viz és Bécsből a leg-hitelesebb kézből Ráth Lajostól érkezett valódi persiai féregpusztító-por, mely a palaczférgeket is tökéletesen kiirtja. Kaphatók Schütz Károly kereskedésében.

(190) (1-1) **Főlszólítás.** Mindazok kiknek a néhai Thoroczko-Szt.-Györgyi Thoroczka László hátrahagyott tömegéhez törvényes tiszta adósságbeli követelések van, fölkértem ezennel, ne terheltesse magokat alulírtnál, N. Enyedben 327 sz. alatt, máj. 19-án, 1857. N. Enyed, május 19-kén, 1857.

Tóth Ferencz.

(184) (2-2) Nehány napok mulva indulok Szebenbe több egyének urbáialis pénzeiket kivenni, kiknek ily nemű dolgok vagyon ottan, szivesen magamra válok annak eligazítását. Kolozsvárt, 19. máj. 1857.

Gyulai Sámuel lakom farkas utcába 81 szám alatt.

(10)

MOLL SEIDLITZI POR.

(12-20)

Az utolsó párisi világműkiállításán a hivatalos Wiener-Zeitung szerint minden hasonló házi orvosszerke felett **egyes-egyedül** méltott **jutalom-médallere.** s a nemzetközi bíróság ezen souverain ítélete által megczafolhatlan bizonyítvány van adva arról, hogy ezen készülmény minden kül- és belföldi, ily szerű készülményeket jóságával és becsességével felülmúl.

Egyedül központi szállító raktár: Bécsben a Golya czimerű gyógyszerár, „Tuchlauben, a Wandl-hotell-l szemben.”

Egy bepecsételt satul ára: **1 ft 12 kr p. p.** a melyhez pontos haszná-lásmódi utasítás van mellékelve, különböző nyelveken

Főraktár Kolozsvárt: RITTER TRAUGOTT özvegye gyógyszer-tára, b. Monostortczában. Szászváros SPEGH gyógyszerésznél. Besz-terczén SZONGOTT, Déván BÜCHLERNÉL.

Ezen Seidlitz-porok, melyeket mindenütt számtalan példák és hosszas tapasztalás oly hasznosnak talált, hogy azok híre a birodalom határait túlszár-nyalta. Hogy MOLL-féle Seidlitz-porok minő gyógyszerővel bírnak jelesen a gyomor-bajokban és szorulásokban, hogy minő segélyt nyújt a májbajokban, szorulásokban, aranyérbén, szédülésben, szívdobogásban, vértululásban, gyomorgörésben, nyálkóróságban s különböző női betegségekben, azt megállapított tények bizonyítják, és számtalan ingerlekeny személyeknek nyújtott lényeges könnyűsült és új tetterőt ezen szerek okos használatára.

Ugyan ott mindig kapható: Csuka-máj olaj (Darrsch Leberthran-ölh).

(191)

Zongora eladási v. kiadási hirdetés.

(1-3)

Újra érkezett hozzám Bécsből két szép s jó zongora eladás végett, melyek havi-bérbe is kiadandók.

Gyulai Sámuel. Kolozsvárt, b. farkas-utca 81. sz. alatt.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda nyomdájában.